

Dokumentnamn: Rutin för transport/hämtning av avliden			
Beslutad av: Avdelningschef Hälso- och sjukvård	Gäller för: Äldre samt vård- och omsorgsförvaltningen, Funktionsstödsförvaltningen och Socialförvaltning Sydväst	Diarienummer: [Nummer]	Datum : 2023-11-20
Dokumentsort: Rutin	Giltighetstid: Tills vidare	Senast reviderad: 2025-10-01	Dokumentansvarig: Verksamhetsutvecklare HS
Bilagor:			

Rutin för transport/hämtning av avliden

Bakgrund

När någon avlidit är ett professionellt och etiskt förhållningssätt mycket viktigt. Tänk på att arbeta varsamt och värdigt med respekt för den avlidne. Närstående ska visas hänsyn och omtanke.

Enligt 2 kap. Hälso- och sjukvårdslagen (2017:30) ingår omhändertagande av avlidna i hälso- och sjukvården. För personer inskrivna i den kommunala hälso- och sjukvården ansvarar kommunen. När en person avlider ska i första hand närstående eller dödsboet ansvara för att ordna hämtning. Om detta inte är möjligt, ordnar kommunen med hämtning. För avlidna som inte haft kommunal hälso- och sjukvård ansvarar Västra Götalandsregionen för hämtning. Regionen ansvarar alltid för hämtning till och från sjukhus vid obduktion eller borttagning av implantat, även när personen omfattats av kommunens hälso- och sjukvårdsansvar.

Det är läkarens ansvar att konstatera dödsfall. Efter överenskommelse kan sjuksköterska utföra den kliniska undersökningen inför att fastställa att döden har inträtt, förutsatt att dödsfallet är förväntat. Se vidare Göteborgs Stads riktlinje för ansvar vid dödsfall inom kommunal hälso- och sjukvård.

Närståendes ansvar att kontakta begravningsbyrå och beställa hämtning

När en person avlider inom den kommunala hälso- och sjukvården ska närstående eller den som ansvarar för begravningen kontaktas för att beställa hämtning via begravningsbyrå för bisättning. Bisättning innebär att den avlidne sveps, läggs i kista och förs till kyrkas eller annat trossamfunds bårhus eller annan särskild lokal. När den avlidne hämtas upphör kommunens ansvar.

Att den avlidne får vara kvar i sin bostad fram till kistläggning ger närstående möjlighet att ta ett personligt och värdigt farväl. Det skapar utrymme för att genomföra de arrangemang som den avlidne själv önskat, eller som de närstående finner meningsfulla. I normala fall kan den avlidne vara kvar i bostaden i flera dygn, om det är praktiskt möjligt. Kommunen bör därför inte flytta den avlidne, utan ge tid och utrymme för eftertanke, avsked och planering – även om detta tar någon eller några dagar.

Den avlidnes kulturella och religiösa bakgrund ska beaktas, liksom individuella önskemål kring hur omhändertagandet sker. Det är viktigt att den avlidne tas om hand med respekt och värdighet, och att personalen visar hänsyn till både den avlidnes och de närståendes behov. I de fall där särskilda önskemål finns, exempelvis om plats, tidpunkt eller ritualer, bör dessa så långt det är möjligt tillgodoses.

Genom att respektera individens val och ge närstående möjlighet att påverka omhändertagandet skapas förutsättningar för ett avslut som präglas av omtanke, trygghet och värdighet.

Sjuksköterska ansvarar för att:

- Informera närstående om att de eller dödsboet ska välja och kontakta begravningsbyrå för hämtning av den avlidne. Lämna ut informationsblad "Till dig som mist en närstående" till närstående i samband med dödsfall.
- I samråd med den som anordnar hämtning från boendet komma överens om lämplig tid för hämtning av den avlidne
- I den avlidnes journal dokumentera utförda åtgärder samt närståendes val gällande hämtning av den avlidne.
- Fylla i Västra Götalands blankett "Bårhusremiss vid dödsfall", som finns på hemsidan för vårdsamverkan (www.vardsamverkan.se). Blanketten ska alltid fyllas i, oavsett vem som arrangerar hämtningen.
- Innan den avlidne lämnas ut för hämtning förvissa sig om att den läkare som fastställt dödsfallet/utfärdat dödsintyget samtycker till att den avlidne kan hämtas från bostaden/dödsfallsplatsen. Om den avlidne haft implantat som ska avlägsnas (ex pacemaker, ICD eller inopererad läkemedelspump) eller ska obduceras ansvarar Västra Götalands regionen för hämtning.

Kommunen ansvar att beställa hämtning när:

- Den avlidne vid dödsfallet befann sig på korttidsenhet.
- Den avlidne vid dödsfallet befann sig på biståndsbedömd dagverksamhet eller daglig verksamhet.
- De närstående inte kan ordna med hämtning innan nedbrytningen påbörjas
- Närstående saknas.
- Hämtning måste ske omgående och närstående inte kan ordna det.

Vid dessa tillfällen ansvarar sjuksköterska för att beställa hämtning till bårhus enligt Göteborgs Stads avtal. Se Proceedo för ytterligare information. Vid kontakt med upphandlad leverantör ska det informeras att Göteborgs Stad ska faktureras. Upphandlad leverantör har fakturaadress och den ska inte behöva uppges vid kontakt.

Regionen ansvarar alltid vid explosiva implantat och obduktion

Läkaren som utfärdar dödsbeviset ska alltid kontrollera om den avlidne har ett implantat med explosionsrisk. Exempel på sådana implantat är pacemaker, defibrillator (ICD), insulinpump, infusionspump och nervstimulator. Dessa innehåller batterier som kan explodera vid höga temperaturer, exempelvis vid kremering. Implantatet ska i så fall tas bort på ett säkert sätt.

Om ett implantat med explosionsrisk finns, eller om klinisk obduktion bedöms nödvändig, ansvarar Västra Götalandsregionen för att ordna och bekosta hämtning till bårhus enligt gällande avtal. Det är läkaren som utfärdar dödsbevis som ansvarar för att beställa hämtning av den avlidne. Beställningen görs till Västra Götalandsregionens upphandlade leverantör.

Vid behov kan sjuksköterska, efter överenskommelse med läkaren, hjälpa till att boka hämtningen. Läkaren ska lämna kontaktuppgifter till leverantören och regionens faktureringsadress.

Syftet med denna rutin

Syftet är att säkerställa en värdig och individuellt omhändertagande vid hämtning av avliden.

Vem omfattas av rutinen

Denna rutin gäller tillsvidare för legitimerade sjuksköterskor och enhetschefer samt vård- och omsorgspersonal på vård- och omsorgsboenden, hemtjänst, dagverksamheter, daglig verksamhet, korttidsenhet och bostad med särskilt stöd.

Koppling till andra styrande dokument

HSLF-FS 2015:15 Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om vissa åtgärder i hälso- och sjukvården vid dödsfall.

SOSFS 2005:10 Socialstyrelsens föreskrifter om kriterier för bestämmande av människans död

Sveriges kommuner och Regioner Cirkulär 2005:52 Underlag för rutiner kring omhändertagande av avlidna

Hälso- och Sjukvårdsavtalet i Västra Götaland

Riktlinje för förvaring och transport av avlidna för Västra Götalandsregionen och länets kommuner

Göteborgs Stads riktlinje för ansvar vid dödsfall inom kommunal hälso- och sjukvård